

פרשת האזינו – ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИИ

ספר דברים פרק לב:

- (א) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי:
(ב) יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירם עלי דשא וכרביבים עלי עשב:
(ג) כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו:
(ד) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא:
(ה) שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתל:
(ו) הלחי' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננך:
(ז) זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך:
(ח) בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבלת עמים למספר בני ישראל:
(ט) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו:

Вы идете по дороге. Это очень длинная дорога, ведущая по огромной незаселенной территории. На каждом перекрестке стоит указатель, отмечающий разные направления. Иногда вы целыми днями бредете прямо от последнего указателя по дороге, которая никуда не сворачивает.

На каком-то отрезке вы шагаете так много-много дней подряд в одиночку. Ни перекрестков, ни указателей. Но вы знаете, что должны дойти до следующего указателя, который подскажет, куда двигаться дальше.

И вот наконец впереди перекресток. Но когда вы подходите ближе, вы видите ужасную картину – указатель сбит и перевернут. Куда идти? Налево? Направо? Прямо? Как узнать, куда идти?

Ответ таков. Возьмите указатель в руки, найдите стрелку с названием города, из которого вы шли. Вы же ЗНАЕТЕ, откуда пришли! Поверните стрелку в том направлении, откуда вы пришли, и все остальные стрелки тоже сразу встанут на свои места.

Суть в том, что если вы хотите знать, куда идете, вам надо знать, откуда вы пришли!

Так и в жизни. Если мы хотим знать, куда мы идем, мы должны знать, откуда мы пришли!

Рав Дорон Корнблат. Урок истории. Нер-ре-элеф

Предпоследняя глава года (ее читают в последний шабат года) предписывает нам изучать историю, помнить ее и извлекать из нее уроки:

(ז) זכר ימות עולם¹ בינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך¹:

¹אבן עזרא: עולם - זמן שעבר

Комментаторы понимают слова **זכר ימות עולם** как соответствующие указания на дни Творения, историю мира и обязательства евреев как особых носителей истории. Мы намерены показать, что все это – одно единое.

Рав Гирш объясняет:

זכר ימות עולם – *Помни о разных периодах в истории мира* (= **ימות** в ж.р., мн. ч.).

בינו שנות דר ודר – *Стремись понять связь поколений.*

שאל אביך ויגדך – и затем *расспроси отца о твоей собственной семье и личной истории.*

ויגדך – *и он нарисует тебе яркую реалистическую картину.*

זקניך ויאמרו לך – *расспроси твоих старцев, и они объяснят тебе связь между твоим происхождением и историей мира.*

На первый взгляд кажется, что евреи по природе своей – не историки. Они предпочли бы изучать страницы своей священной Торы, а не копать в документах, проливающих свет на какие-то исторические события в их деревне². Но это представление основано на неверном понимании того, что такое история.

Для евреев история – не просто последовательность событий; это открытие Б-жественного Провидения в мире. Б-гу не только известны новости, Он их производит³ – и все в соответствии с четким рисунком! История каждого народа дает ощущение непрерывности, чувство перспективы, а значит, и цели. Но еврейская история дает нечто гораздо более значимое. Потому что еврейская история – история Б-жественная. У Б-га имеется четкий исторический план, завершающийся Откровением Его Единственности в мире – **גילוי יחודו**. Все, что происходит в мире, направляется Им к этой цели. Мы не всегда можем понять, как это происходит, но под поверхностью событий действует **הנהגת היחוד** Всевышнего, как реальная мида, управляющая миром. И даже когда мир или человек действуют, как кажется, в направлении, противоречащем Его воле, Он поворачивает эти действия в нужную сторону и вписывает их в историю таким образом, что они тоже способствуют осуществлению Б-жественного плана.

Тора велит нам увидеть эту руку Всевышнего в истории, как

---

¹ שם משמואל שם וע"כ במה שאמר זכור ימות עולם וגו' היא מצוה לזכור זאת כמו שאר המצוות שיש בהן זכירה, כמו שבת ומחייית עמלק.

² ר' חיים עוזר גרוזינסקי: גדולי התורה מאז ומעולם לא שמו לבם להעמיק בידיעת דברי הימים לבני ישראל. אף כי לכתוב בספר תולדות גדולי וחכמי ישראל מדור דור. דברי רבותינו הראשונים והאחרונים הלא חיים וקיימים בפיות תופשי תורה. כל בתי מדרש מלאים מון אל זן מרבנן ותלמידיהון הלומדים תורת חיים כאילו נאמרו היום ואין עושין נפשות לצדיקים שדבריהם הן זכרונם. גם אלה הגדולים המועטים אשר התעסקו בדברי הימים היו מעשיהם בזה בדרך מקרה ובדרך אגב. ומבחרי עתותיהם הקדישו לידיעת התורה הרחבה מארץ מדה והעמוקה מני ים. בה שמו מעינים לכל מקצועותיה, ומשם שאבו גם ידיעת דברי הימים. בדברי רבותינו העמיקו חקר ולא בתולדותיהם ומקומות מושבותיהם.

³ רב שמשון פינקוס, סוכות עמי' יג: אמר לו הקב"ה לאדם הראשון: "עץ הדעת" – לדעת חדשות, פוליטיקה, להרחיב אופקים ... – אין לי בו ענין – 'וחדשות אני מגיד בטרם תצמחנה אשמיע אתכם' (ישעיהו מב ט). אני יודע את החדשות עוד לפני שהם מתרחשות, כי אני הוא 'עושה חדשות'."

Это не секрет – этим полны данные Мною пророчества¹; спросите ваших старейшин, и они расскажут вам² – שאל אביך ויגדך ויאמרו לך. Страдать вы будете исключительно от игнорирования этого по недостатку мудрости.

Именно по этой причине "[тогда как] память о прошлом всегда была одним из центральных компонентов еврейского опыта, не историк был ее основным хранителем"³.

Все это самым четким образом изложено в Шира. Но Аазину пророчески предсказывает, что мы, по всей видимости, сперва все дело испортим, и только тогда станем старательно усваивать уроки Всевышнего, который будет учить нас изгнанием и скорбью:

לב (ו) הלה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם ...⁴

*G-споду ли воздадите этим, народ неблагодарный и неразумный!
Не Он ли твой Отец, обретший тебя? Он создал тебя и упрочил
тебя!*

:⁵ (כח) כי גוי אבד עצות המה ואין בהם תבונה :

Ибо это безрассудный народ, и нет у него разума.

: (כט) לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם :

Будь они умны, поняли бы это, уразумели бы свой конец.

Что же это такое, чего мы не сумели понять? Что мы сами виноваты в

הקשו המפרשים שכשכלל ישראל שואלים "הלא על כי אין אלקי בקרבי" הלא מתחילים להכיר ששילוק ד' הוא זה שגרם את הצרות והלא זה התחלת הרהורי תשובה.

ופירש הספורנו (שם): בשביל ששילק שכינתו מתוכו היו אלה לנו ובחשבם זה לא יפנו להתפלל ולא לשוב בתשובה ... אבל פונים להימלט אמצעות אחרים. (עיין בממעמקים מאמר אתם עדי בפרשת וילך)

¹ אבן עזרא שאל אביך - אלו הנביאים שנקראו אבות כמו שנאמר באליהו אבי אבי רכב ישראל

² רמב"ן לב מ: והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה, אבל לא ישבית זכרנו

В главе "Ницавим" мы читаем, что если будем поступать неправильно, Всевышний пошлет нам страдания, которые побудят нас вернуться к Нему, и тогда Он помирится с нами:

דברים ל: (א) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה: (ב) ושבת עד ה' אלקיך ושמת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום וביניך בכל לבבך ובכל נפשך: (ג) ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה: (ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך:

Здесь Рамбан говорит, что все это касается исторических законов до наступления эпохи Машиаха. Но в конце дней Всевышний исключит возможность банкротства. Он обеспечит выживание остатков еврейского народа и гарантирует их избавление в конце.

³ יוסף Хаим Иерушалми, Zachor, с. 14.

⁴ הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכנך (לב ו)

Рав Арье Каплан переводит этот стих так: *Это ли путь, которым вы воздаете Б-гу, вы – неблагодарный, неразумный народ.*

⁵ לפי ר' יהודה בספרי מדובר פה בכלל ישראל. אמנם הרבה מפרשים – רש"י, רשב"ם, אבן עזרא, חזקוני, ר' בחיי וגם ר' נחמיה בהספרי שם כותבים שהמדובר הוא אומות העולם

своих бедах.

(ה) שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתל:1

Ущерб себе, не Ему; Его сыны порочны; поколение строптивное и искривленное.

Рамбам говорит, что нам заповедано искать в страданиях и трудностях не только понимания, что здесь действует Провидение, – мы должны использовать этот опыт для достижения большей близости к Б-гу:

Это мицва асэ – взывать [к Б-гу] и трубить в трубы при каждой цара, что постигает общину... И все должны знать, что это произошло из-за их дурных путей... [и что, совершая тиуву] они могут заставить цара уйти. Но если они не взывают [к Б-гу] и не трубят в трубы, а относят происходящее к естественным явлениям... тогда постигнут их другие скорби [пока они не сделают тиуву]².

Но не только в страданиях должны мы уметь видеть ашгаху Всевышнего. Еврей должен понимать, что для него естественного хода вещей в обычном смысле не существует: *никто не имеет доли в Торе Моше, пока не поймет, что все, что происходит с нами, – это [скрытые] чудеса, а не что-то естественное и не пути мира*³.

В этой Шира Всевышний говорит нам, что Он дал нам все, что нужно для благополучия и успеха: Тору, страну, обильную пищу и защищенность⁴. Но Он предупреждает нас, что как раз эти вещи станут причиной того, что мы утучнеем и взбунтуемся⁵. Когда это случится, последствия будут скорыми, суровыми и предсказуемыми:⁶

23. *Я найшу множество бедствий на них, стрелы Мои истрачу на них.*

24. *Истощены будут голодом, истреблены горячкой и мором лютым, и зуб звериный найшу Я на них, и яд ползучих гадов.*

---

¹Перевод: *В бедствиях повинны Его сыны, а не Он, вы – извращенное и искривленное поколение (The Living Torah – Рав Арье Каплан).*

²רמב"ם ה' תעניות פ"א: (א) מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור שנאמר (במדבר י') על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו: (ב) ודבר זה מדרכי התשובה הוא שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב (ירמיהו ה') עונותיכם הטו וגוי' וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם: (ג) אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות הוא שכתוב בתורה (ויקרא כ"ו) והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי: (ד) ומדברי סופרים להתענות על כל צרה שתבוא על הצבור עד שירוחמו מן השמים

³רמב"ן סוף פרשת בא: שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שיאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם

⁴לב פסוקים ח – יד

⁵לב פסוקים טו – יז

⁶לב פסוקים יח – לה

25. *Извне будет губить меч, а в домах – ужас: и юношу и девицу, младенца и седого старца.*

26. *Я сказал: Положу им конец, сотру в человечестве память о них*¹.

Тем не менее Б-г гарантирует, что остатки еврейского народа всегда будут выживать несмотря ни на что, и в конце концов придет избавление². Народы, которые причиняли евреям страдания, в свою очередь будут уничтожены Б-гом³, а остальные народы будут радоваться вместе с евреями Откровению Единого Б-га⁴.

Вера в ашгаху Всевышнего и на общенародном, и на личном уровне так важна, что включена в один из 13 принципов веры⁵. Наша глава добавляет к этому, что мы должны расширить понимание Б-жественного Провидения в двух направлениях: мы должны воспринимать всю историю как историю ашгахи и осознать, что постичь прошлое мы можем, только если понимаем также будущее – цель, которая венчает историю.

Особенно важно для нас понять смысл еврейской истории. Сама история покажет нам принципиальные отличия нашего происхождения. Другие народы – חלק ארצם: страна формирует народ и культуру. Но евреи – חלק ד': мы полностью развиваем свое индивидуальное начало, прежде чем вступаем в свою страну. Мы не являемся производным страны; страна – производное от нас и от нашей жизни по Торе⁶. Мы – всего лишь средство для демонстрации того, что Б-г в мире Един, для גילוי יחודו. Каждый еврей должен не только знать это; он должен чувствовать это глубоко в сердце – והשבות אל לבבך⁷.

יעקוב חבל נחלתו: корень народа назван не Израэль, но Яков – это человеческая семья, которая יעקב, [была] безземельной и бездомной... без

¹ לב (כג) אספה עלימו רעות חצי אכלה במ: (כד) מזי רעב ולחמי רשף וקטב מרירי וישן בהמת אשלח במ עם חמת זחלי עפר: (כה) מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה גם בחור גם בתולה יונק עם איש שיבה: (כו) אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם:

² לב פסוקים לו – לט

³ לב פסוקים מ – מה

לב מג: הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו:

Слово עמו употребляется дважды. Психта Зута говорит, что Ашем шлет возмездие как за реальные антисемитские действия, которые народы совершают по отношению к еврейскому народу, так и за ненавистнические планы, которые они вынашивали, но которые были сорваны или по какой-то иной причине не реализовались.

⁴ לב (מג) הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו

Перевод: Пусть колена Его народа поют Ему хвалу, ибо Он отомстит за кровь своего раба. Он отомстит Своим врагам и утешит Свой народ [в] Его стране. (The Living Torah, Пав А. Каплан)

⁵ רמב"ם, פירוש המשניות, הקדמה לפרק חלק (פרק האחרון של סנהדרין): שהוא יתעלה יודע מעשי בני אדם ולא הזניחם

⁶ פאב Ш.-Р. Гирш

⁷ דעת תבונות סי' לד ע"פ הפסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ד' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת איו עוד" (דברים ד לט).

каких-либо прав где бы то ни было. ... "Яаков", "уцепившийся за пятку" – во всем... Только как Яаков [они] получают миссию стать Израэль¹. Б-г заложил концепцию Израила в само Творение, так что с самого начала, разворачиваясь, история вела к этому².

В частности, страдания еврейского народа, этот чудовищный кошмар антисемитизма, – сами по себе доказательство нашей избранности. Взгляните на эти мрачные поколения, и вы поймете, что сама уникальность этой ненависти превращает нас в знаменосцев, несущих миру истину о Б-ге. Народы ненавидят нас, ибо само наше существование является для них укором³, а потому Всевышний считает их ненависть к нам ненавистью к Нему. То, что мы выжили в этой ненависти, – чудо. Б-г обещал нам заранее, что не даст "погасить" нас.

Более того. Мы можем радоваться, зная, что нами правит один закон истории, а другими народами – другой, но мы должны также знать, что мировая история существует только ради еврейского народа⁴. Каждая крупинка происходящего со всеми другими народами, включая их страдания⁵, имеет место для того, чтобы напоминать нам о нашей миссии на земле, потому что наша миссия, совершенно очевидно, дана нам также и ради этих народов. Все эти народы становятся участниками приближения мессианского конца истории⁶, когда все люди объединятся, свидетельствуя Единство Б-га – ביום ההוא ייהיה ד' אחד ושמו תהא אחד. Мы, евреи, должны сознавать свою миссию, заключающуюся в достижении этого момента. Мы заявляем о своей приверженности этой идее дважды в день, когда, читая "Шма", произносим: ד' אלוקינו ד' אחד⁷.

בהנחל עליון גויים: На первый взгляд, каждый народ проживает свою историю и реализует свой потенциал. Но при более глубоком взгляде открывается, однако, что יצב גבלת עמים למספר בני ישראל – Всевышний создал народы, исходя из основной численности евреев: 70 народов соответственно 70 евреям, изначально вошедшим в Египет. Что бы ни происходило с народами

¹Рав Ш.-Р. Гирш

²חזקוני לב ז: בינו שנות דר ודר - שהרי קודם שהיו ישראל בעולם היה הקב"ה מתקן להם מקום.

³רמב"ן לב ז: כי הם עשו כל הרעות עמנו לשנאתו של הקב"ה, כי לא ישנאו את ישראל בעבור שעשו ע"ז כהם, רק בעבור שלא יעשו כמעשיהם, ויעבדו את הקב"ה וישמרו את מצותיו, ולא יתחננו בהם ולא יאכלו מזבחייהם, ויבזו ע"ז שלהם ויבערו אותה ממקומותיהם, וכענין שאמר (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל היום, אם כן לשנאתו של הקב"ה יעשו בנו כל הרעות האלה, והם צרינו ומשנאו ועליו להנקם מהם:

⁴רמב"ן

יבמות סג ע"א: ונברכו בך כל משפחות האדמה ... אפילו משפחות האדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל

⁵יבמות סג ע"א: אמר רבי אלעזר בר אבינא, אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר (צפניה ג): הכרתי גויים נשמו פינותם החרבתי חוצותם וכתיב (שם) אמרתי אך תראי אותי תקחי מוסר

⁶בספרו ארצות הברית של אמריקה כתב הרב יואל שוורץ (עמ' 18): הנבראים כולם נבראו כדי שיהיו לעזר ולסיוע לאדם השלם, כדי שיוכל להגיע לשלימות, ככתוב (קהלת יב): סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא את מצוותיו שמור, כי זה כל האדם. ובילקו"ש שם: אמר רבי אליעזר: אמר הקב"ה, כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה [הוא האדם ירא שמים], עוד נאמר (שם): שמעון בן זומא אומר כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. וההבדל בין שתי הדעות הוא זה: לרבי אליעזר היצורים כולם נבראו לצורך האדם השלם, כדי שיוכל להתקיים, ובן זומא סבור שאפילו כשאין צורך לקיומו של האדם השלם, אלא רק להקל עליו או להנעים לו, נבראו היצורים כולם – להיות לו לצוות – כיון שגם זה, מסייע לאדם השלם להוסיף בשלימותו. (ראה עוד ברמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים, שגם הוא ביאר כשתי הדעות הנזכרות במדרש הני"ל)

⁷דעת תבונות, סי' לד: ותכלית כל ההצלחה שהוא מבטיח לישראל הוא התברר יחודו לעיני הכל ... וסוף דבר, הלא זה עדותנו בכל יום תמיד (דברים ו ד) "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד".

מִיָּדָה, זֶה תִּבְרָא תוֹלַם עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ.

מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ. מִיָּדָה יִשְׂרָאֵל תִּבְרָא עוֹלָם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּיךָ אֱלֹהֵינוּ, וְלֹא לְבַרֵּי בְּרִיּוֹתֵינוּ.

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ

א"ר בר שלום: בראשית – בזכות ישראל שנקראו ראשית

בשנים האחרונות צמח תנועת "אשכולות", שטוענת כי אבותינו בראשית לא נולדו, אלא הם נוצרו בארץ ישראל באמצעות אבותינו. הם טוענים כי אבותינו בראשית הם אבותינו בארץ ישראל, ולכן הם יכולים ליהנות מהארץ ולנהל את הארץ. הם טוענים כי אבותינו בראשית הם אבותינו בארץ ישראל, ולכן הם יכולים ליהנות מהארץ ולנהל את הארץ.

¹ רמב"ן, ר' בחיי, אור החיים לב ז

² ספורנו לב: ז' זכור ימות עולם. אחר ... להודיע ראשונה כמה היתה כוונת האל-י' להשיג זה התכלית בכל המין האנושי בימות עולם ובשנות דור ודור ואיך כשלא עלה זה הגדיל ה' לעשות להעלות את ישראל אל גרם המעלות ... זכור ימות עולם ותבין דרכי טובו וכמה כיוון להיטיב למין האנושי בכלל כשתזכור ראשונה מה שהיטיב לאדם הראשון בתחלת ימי עולם ויניחהו בגן עדן והוא קלקל ענינו: בינו שנות דור ודור. ותבין שנית כמה היטיב לדורות והם השחיתו עד המבול. וכן שלישית מן המבול עד הפלגה והם קלקלו:

³ העמק דבר לב ז זכור וגו'. זכור ימות עולם. ימי נח כדאיתא ברבא ויקרא פ"ז עה"פ כימי עולם זה נח כו' משום שנתיישב אז תכלית העולם ומלואו: בינו שנות דור ודור. איזה דורות שאחרי ימי נח. ואמרה תורה כאן בלשון רבים בינו. דשאלה פשוטה וזכירת ימות עולם אפשר בכל האומה משאי"כ בינה אין כל האנשים שוין בהתבוננות וכלל גדול שבמקום שמדברים עם כלל האומה מכנה בלשון יחיד ובשעה שמדבר עם פרטי בני אדם מכונים בלשון רבים כמש"כ לעיל ספ' וילק וכו"מ:

⁴ בעלי התוספות: יצב גבולות עמים למספר בני ישראל. ברר נחלה ליי"ב שבטים שעדיין לא נולדו.

⁵ זהר שמות ע ה: כנגד ע' אומין דעלמא ואינון אומה יחידאה כנגד כולן כו'

⁶ שם משמואל שנת תרע"ו: יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, היינו שבעים אומות למספר שבעים נפש, הפירוש שכל נפש ה' בידה לתקן את האומה שהיא דוגמת נפשה, היינו שבמה שהוא בעצמו נמשך אחר הש"י בכל כוחות נפשו, בזה עצמו המשיך ג"כ את האומה שהיא דוגמת נפשו בלי אומר ובלו דברים.

⁷ עיין בספורנו שמות יט ו

משך חכמה על בראשית פרק כב פסוק יד: שכל המין האנושי הוא אדם אחד וכל אחד הוא אבר מאיברי האדם הגדול וכל אחד נוצר לחבירו מושפע ומשפיע זה לזה וכולם כאחד נושאים קיום מין האנושי ונצחיותו.

מהר"ל אור חדש ח"א: יש לכל אומה ואומה מהות בפני עצמה...עד"ז מורה הכתב כי כל כתב הוא ציור הדבר...

ר' צדוק הכהן, רסיסי לילה ס' לו: כל אומה יש לו כח מיוחד

ר' צדוק הכהן, צדקת הצדיק (רנו): כל אומה כמו שיש לה רע מיוחד כך יש לה גם כן איזה ניצוץ קדוש מיוחד שממנה חיותה כטעם ואתה מחיה את כולם (נחמיה ט) דלולא כן כלא היה וחיות דהש"י ודאי הוא דבר טוב (ע"ש)

⁸ כוזרי מאמר ב אות לו

⁹ שם משמואל שנת תרע"ו: וכן אח"כ שנתחלקו ע' הנפש לששים רבוא נתרבו נמי האומות ונתחלקו כעפרות תבל

Каждый еврей, который реализует свой потенциал, действительно поддерживает этим существование десятков тысяч неевре¹. Всевышний повелевает нам: זכור ימות עולם – всегда помни о своей огромной ответственности как еврея².

Каждый еврей несет на себе обязанность реализовать не только собственный потенциал, свой תקון פרטי, но и свою уникальную долю תקון הכללי.

И все это содержится в нескольких коротких строках Торы! Все эти идеи вытекают из текста Шират Аазину и охватывают историю во все ее объеме. Шират Аазину – песнь о гармонии творения. История (время) – часть этой гармонии. Прошлое, настоящее и будущее совместно разворачивают перед нами картину движения сотворенного мира согласно воле Творца. Центральный игрок этого времени – еврейский народ. Евреям обещано Свыше, что они будут отражать собой историю мира и придут к счастливому концу, поскольку будут сосудом, через который Всевышний проводит наказание народам и проявляет Свое Единство.

Коль скоро еврей поставлен в известность о степени своей силы, он несет ответственность за реализацию этого потенциала и будет наказан, если не делает этого³. Но не надо пугаться – Б-г на нашей стороне. Он поможет нам выполнить нашу задачу, посылая нам тшуву и Свою максимальную милость, когда мы грешим. В нашей главе сказано: אסתירה פני מהם⁴ – Он как бы отвернет Свое лицо от наших грехов. אראה מה אחריתם – Б-г также будет взирать на историю, на Свои собственные планы, и увидит, что еврейскому народу суждено сидеть у подножия Его святого престола⁵. И он организует историю таким образом, что она вернет евреев к приверженности основам духовности⁶. И наступит эпоха Машиаха, неся всем духовное блаженство.

---

¹ שם משמואל שם : ובכל איש ואיש מישראל תולין אלפים ורבות מהאומות שהם שייכים לשורש נשמתו לתקנם, או כאשר לא יאבו שמוע ינטל מהם הניצוץ הקדוש המחיי אותם וישו בו כלא הי'.

² שם משמואל שם וע"כ במה שאמר זכור ימות עולם וגוי' היא מצוה לזכור זאת כמו שאר המצוות שיש בהן זכירה, כמו שבת ומחייית עמלק, והיינו שמצוה על האדם לזכור היטב מה תלוי בו, ואם יזכה אשוריו שהכריע את עצמו ואת אלפים ורבות נפשות או ניצוצות קדושים לכף זכות, ובאם לאו ח"ו אוי לו שהכריע וכו'. וכאשר האדם ישים זאת תמיד על לבו יהי' בהכרח נוטה לזכות:

³ נפש החיים שער א פי יב: וכן קהלת אמר 'כי את כל מעשה האלוקים יביא במשפט על כל העלם' וגוי' והיינו ... בעת עמוד האדם למשפט ... יחשבו גם כל מה שגרם וסובב ע"י מעשיו אם טוב ואם רע בכל הכחות והעולמות. זהו אמר מעשה האלוקים

⁴ לב כ: ויאמר אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם כי דור תהפכת המה בנים לא אמן במ:

שם משמואל שם: הפירוש כי למעלה מן הענין כתיב שנעשו כ"כ רעים וחטאים מתולדה, ע"ז אמר השי"י ברוב רחמיו אסתירה פני מהם, היינו בבחינת הרע שהם עומדים ולא אביט בזה

⁵ שם משמואל שם: אלא אראה מה אחריתם היינו סוף ואחרית איש ישראלי, שסוף כל סוף עתיד לאשתאבא בגופא דמלכא

⁶ שם משמואל שם: וע"כ בהכרח עלי לסבב סיבות להחזירם למוטב.